

# عتیقه شناسی

و آینده آن در افغانستان

(۲)

این بود خطوط بزرگ کار روائی های عتیقه شناسی که تا حال در افغانستان بعمل آمده ولی کارهای زیاد و اساسی دیگر هنوز باقی است حالا از نقطه نظر جغرافیه و تاریخ و موقعیت مملکت در چهار راه آستانه آسیای مرکزی و چگونگی عتیقه شناسی را در افغانستان تا یک اندازه تصور میتوانید. رفت و آمد اقوام ترکیب افکار و خرد دود ایش و تهدیب و تمدن های مختلف موضوع مطالعه را خیلی دلچسپ ساخته و مسایل مذکور هر کدام در چوکات افغانستان رنگی بخود گرفته که ممیزه ایجابات مدنی این مملکت است و به مراتب زیاد تحقیق و مطالعه را دلچسپ ساخته است نقشه اخیر هیئت حفاریات فرانسه مطالعه و کاوش در تپه های بلخ است. زیرا صفحات باختر با آن شباهتی که به بین النهرین دارد و شهرت خارقه وی که در اذهان جهان مدنی پیدا کرده است توجهی در خور شان خود بکار دارد اگر چه بد بین هائی هم در میان علما هستند که میگویند در اینجا چیزی مهم کشف نخواهد شد زیرا علاوه بر آن در مجرای عبور و مرور اقوام آسیای مرکزی و ورود بی دریی آنها به مردمان باختری مجال نداده است که در پیختگی و عمق تهذیب خویش به بردازند، بنده کاملاً برخلاف این عقیده هستم و میگویم باید امیدوار بود و سال ها کار باید کرد تا گوهر مقصود بدست آید در تمام شعب علمی انکشاف مطالب جدید صبر و حوصله و تحمل میخواهد و این چیزها در پیشت عتیقه شناسی بیشتر دخیل است و تا یک اندازه زیاد چانس و طالع هم کار خود را میکنند پس باید امیدوار بود زیرا امیدواری در حیات ارزش معنوی زیاد دارد.

حفاریات مقدماتی در خرابهای بلخ هنوز در آغاز کار است و چیزهایی که بدست آمده عموماً منحصر بپارچه های تیکری میباشد معذالك در میان این پارچه ها، تکه پارچه های خورد و کوچک ولی مهمی هم است که مانند چرخه های آتش در تاریکی شب در چشم ما تلو تلو میکنند و عیناً مانند پارچه های کوچک اخگر زیر خاکستر یادگار کاروان هائی است که در این شهر کهن آمده و رفته اند این پارچه های کوچک که عجالتاً آنها اسناد مکشوفه از بلخ میباشد بیشتر کتیبه هائی است که بعزت خوردی و کوچکی کلمه کتیبه را هم در مورد آنها استعمال نمیتوان کرد زیرا کلا نثرین آنها از چند حرفی تجاوز نمیکند و یکی آنها را ارسال جنین گردش از حوالی قریب تپه نملک (وسط راه بین بلخ و آفچه) بدست آوردیم.

یک پارچه کوچک دلچسپ دیگر تیکری است که با وجود شکستگی و ریختگی تصویر یکی از پادشاهان یونانو باختری را طوری که روی مسکوکات آنها مشهود است نشان میدهد خوب دقت بفرمائید (تصویر ذریعه پروژکتور روی پرده نشان داده شد) دورا دور سراو قیته بسته که علامه تاج سلطنتی میباشد و واضح میشود که خلاف نظریه بعضی که تنها حکاکهای یونانو باختری شهرت نداشته بلکه صنعت گران دیگری هم پهلوی آنها کار میکرد، بهرحال بنده با ادامه حفاریات در بلخ دلچسبی زیاد دارم و به آن شهر و سابقه آن خطه باستانی و مدنی اهمیت زیاد میدهم در اینجا آثار و بقایای مدنی های گذشته از بین نرفته منتها تجسس میخواهد و ماتجسس میکنم